МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Спеціальність 211 «Ветеринарна медицина»

16.06.25р.

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри акушерства і біотехнології репродукції тварин, канд. вет. наук, доцент
_____ Б.П. Івасенко
"10" 05 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ ПСІВ ЗА ПРОСТАТИТУ

Виконала Ковтуненко Анастасія Олегівна _____
підпис

Керівник доцент, Єрошенко О.В. _____
підпис

Рецензент
доцент Сир О.В. _____
вчене звання, прізвище, ініціали, підпис

Я Ковтуненко А.О. засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Спеціальність 211 „Ветеринарна медицина”

„ЗАТВЕРДЖУЮ”
Гарант ОП 211–«Ветеринарна медицина», академік НААН України
_____ М. В. Рубленко
«12» 09 2025 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувачу
Ковтуненко Анастасії Олегівни

Тема: „Діагностика та лікування псів за простатиту”

Затверджено наказом ректора № ___ від_____

Термін здачі підготовленої студентом кваліфікаційної роботи в деканат: - до „ ” _____ **2025року.**

Перелік проблем, що розробляються в роботі. ***Початкові дані:***

1. Моніторинг з теми роботи даних літературних джерел.
2. Складання плану послідовності опрацьовування питань досліджень.
3. Поетапне виконання експериментальної роботи згідно плану помісячно.
4. Розгляд зробленої роботи та статистична обробка цифрових даних.
5. Друкування і рецензування роботи. Встановлення проценту плагіату.

Календарний план реалізації роботи здобувача вищої освіти

Фаза виконання	Виконання плану робіт (помісячно)	Мітка про виконання
Опрацювання літератури	Січень-квітень місяці	Здійснено
Методична робота	Березень-травень місяці	Виконано
Експериментальна фаза	січень - червень місяці	Зроблено
Оформлення роботи	Травень міс.	Виконано
Моніторинг плагіату	червень місяць.	Проведено
Рецензування	травень міс.	Так
Розгляд на кафедрі	червень місяць	Обговорено

Керівник кваліфікаційної роботи, доцент _____ Єрошенко Олександр Валентинович
Здобувач вищої освіти _____ Ковтуненко Анастасія Олегівна
Дата отримання завдання „6” вересня 2024р.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

ЛГ — гормон лютеінізуючий.

ФСГ — гормон фолікулостимулюючий.

ГнРГ — гормон гонадотропін-рилізинг.

АСБ — білок андроген-зв'язуючий.

УЗД – сонографічне дослідження

ЗМІСТ

	Стор.
ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ	2
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	3
ЗМІСТ	4
РЕФЕРАТ	5
ANNOTATION	7
ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	11
1.1. Поширеність простатиту у псів.	11
1.2. Нейрогуморальна регуляція відтворної функції у собак.	13
1.3. Патогенетичні механізми розвитку пЗростатиту у псів.	15
1.4. Діагностика та лікування простатиту у псів.	20
1.5. Заключення з огляду літератури.	26
РОЗДІЛ 2. ВИБІР НАПРЯМІВ ДОСЛІДЖЕНЬ, МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ВИКОНАННЯ РОБОТИ	28
2.1. Матеріали і методи дослідження	28
2.2. Схема проведення досліджень	30
2.3. Характеристика ветеринарної клініки	30
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	37
3.1. Поширенність простатиту у псів	37
3.2. Діагностика простатиту у псів та ефективність лікування хворих тварин	43
3.3. Витрати на лікування псів з простатитом	51
РОЗДІЛ 4. АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	53
ВИСНОВКИ	59
ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	62
Додаток А.	66
Додаток Б.	68

РЕФЕРАТ

Ковтуненко А.О. Діагностика та лікування псів за простатиту

Встановлено поширеність простатиту та гіперплазії передміхурової залози, які виявлялися відповідно у 25 % та 27 % випадків. Окрім цього, серед діагностованих патологій простати зареєстровано злоякісні новоутворення (7 %), простатичні кісти (20 %), орхіти (5 %), трансмісивна венерична саркома (5 %) та крипторхізм (5 %). Серед хворих переважали собаки середніх та великих порід, включно з метисами. Найчастіше патології передміхурової залози реєструвалися у псів таких порід: французький бульдог, стаффордширський пітбультер'єр, боксер, німецька вівчарка, ротвейлер, йоркширський тер'єр. Переважно захворювання простати діагностували у собак середнього та старшого віку. Доброякісна гіперплазія простати найчастіше виявлялася у псів віком від 6 до 15 років; неоплазія — у віці від 8 до 12 років; хронічний простатит — від 8 до 13 років; гострий простатит — від 4 до 8 років; кісти передміхурової залози — від 7 до 15 років. Найбільший ризик розвитку простатиту спостерігався у псів, які не мали жодної в'язки (70 %), тоді як у псів, що використовувались для племінної роботи, ймовірність розвитку даної патології була суттєво нижчою.

Досліджено, що ключовими симптомами, які виявляли під час клінічного огляду, були запори, ускладнення акту дефекації, поява калових мас стрічкоподібної форми. Також фіксували гематурію, дизурію, затримку сечі, зміну постави, що свідчило про компресію суміжних структур. На УЗД виявляли збільшення органа в об'ємі, підвищення ехогенності, неоднорідність структури (гіпо- або гіперехогенні включення), а також нерівність контурів передміхурової залози.

Доведено, що найбільш ефективною терапевтичною стратегією за простатиту у псів є комбінований підхід, що поєднує хірургічне втручання із застосуванням препарату Метакам у дозі 1 мл на 20 кг маси тіла внутрішньом'язово 1 раз на добу протягом 7 діб, а також Енрофлоксилу 5% у

дозі 1 мл/10 кг маси тіла з аналогічною частотою введення, що забезпечувало 100% одужання без ознак рецидиву.

Кваліфікаційна робота магістра містить 69 сторінку, 4 таблиць, 22 рисункк, список використаних джерел із 31 найменуваня, 2 додатки.

Ключові слова: пес, простата, простатит, кастрація, метакам, енрофлоксил.

ANNOTATION

Kovtunenko A.O. Diagnosis and treatment of dogs with prostatitis

The prevalence of prostatitis and prostatic hyperplasia was established, which were detected in 25% and 27% of cases, respectively. In addition, among the diagnosed prostate pathologies, malignant neoplasms (7%), prostatic cysts (20%), orchitis (5%), transmissible venereal sarcoma (5%) and cryptorchidism (5%) were registered. Among the patients, medium and large breed dogs prevailed, including mestizos. Most often, prostate pathologies were registered in dogs of the following breeds: French bulldog, Staffordshire pit bull terrier, boxer, German shepherd, Rottweiler, Yorkshire terrier. Prostate diseases were mainly diagnosed in middle-aged and older dogs. Benign prostatic hyperplasia was most often detected in dogs aged 6 to 15 years; neoplasia - at the age of 8 to 12 years; chronic prostatitis - from 8 to 13 years; acute prostatitis - from 4 to 8 years; prostate cysts - from 7 to 15 years. The highest risk of developing prostatitis was observed in dogs that had not had any mating (70%), while in dogs used for breeding work, the probability of developing this pathology was significantly lower.

It was studied that the key symptoms detected during clinical examination were constipation, complications of the act of defecation, the appearance of fecal masses of a ribbon-like shape. Hematuria, dysuria, urinary retention, a change in posture, which indicated compression of adjacent structures, were also recorded. Ultrasound revealed an increase in the organ in volume, increased echogenicity, structural heterogeneity (hypo- or hyperechoic inclusions), as well as uneven contours of the prostate gland.

It has been proven that the most effective therapeutic strategy for prostatitis in dogs is a combined approach that combines surgical intervention with the use of the drug Metacam at a dose of 1 ml per 20 kg of body weight intramuscularly 1 time per day for 7 days, as well as Enrofloxyl 5% at a dose of 1 ml/10 kg of body weight with a similar frequency of administration, which ensured 100% recovery without signs of relapse.

The master's qualification work contains 69 pages, 4 tables, 22 figures, a list of used sources with 31 names, 2 appendices.

Keywords: dog, prostate, prostatitis, castration, metacam, enrofloxyl.

ВСТУП

Останніми роками як в Україні, так і за її межами, спостерігається зростання зацікавленості ветеринарних фахівців до проблематики, пов’язаної з дрібними домашніми тваринами, зокрема собаками та кішками, які відіграють значущу роль у соціальному та емоційному житті людини [1–3].

Собака нині виконує функції не лише домашнього улюбленця, але й повноправного члена родини, вірного супутника й захисника. Жоден інший вид тварин не має такого широкого спектра функціонального використання, як собака, що зумовлено її високою сенсорною чутливістю, витривалістю, швидкою реакцією, високим рівнем інтелекту та міцним емоційним зв’язком із людиною. Разом із тим, попри процес одомашнення, у поведінці собак зберігаються певні інстинктивні особливості, тісно пов’язані з фізіологічними та, зокрема, гормональними процесами.

Серед актуальних питань сучасної ветеринарної андрології та урології важливе місце посідають захворювання передміхурової залози. Ці патології є досить поширеними серед псів і широко представлені в наукових джерелах, які описують різноманітні методики діагностики та лікування простатичних порушень [4–7].

З огляду на важливість зазначеної проблеми, дана робота зосереджена на оцінці ефективності різних методів терапії простатиту у псів в умовах ветеринарної клініки. Метою дослідження стало комплексне вивчення діагностичних підходів та ефективності лікувальних стратегій при простатиті у собак.

Завдання дослідження:

• встановити рівень поширеності простатиту серед псів;

• проаналізувати вплив віку, кастраційного статусу та участі у розведенні на розвиток патології;

• дослідити та порівняти ефективність різних терапевтичних підходів до лікування простатиту;

Об’єкт дослідження – морфофункціональні зміни в передміхуровій залозі у псів.

Предмет дослідження – процеси діагностики та лікування простатиту у собак.

Наукова новизна роботи полягає в практичній апробації та аналізі результативності комплексного підходу до діагностики і терапії простатиту у псів, що дозволяє підвищити ефективність ветеринарної допомоги при андрологічних патологіях.

РОЗДІЛ 1
ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Поширеність простатиту у псів

У контексті розвитку галузі собаківництва та вдосконалення можливостей ветеринарної діагностики все більше уваги приділяється проблематиці захворювань передміхурової залози у псів [4]. Патології цієї залози дедалі частіше фіксуються у клінічній практиці ветеринарних фахівців, зокрема серед дрібних домашніх тварин, де вони займають одне з провідних місць серед порушень урогенітального тракту. За даними літературних джерел, ураження простати становлять орієнтовно 30 % усіх патологій сечостатевої системи у собак [1, 3].

До найпоширеніших клінічних форм патологій простати у кобелів належать доброякісна гіперплазія, гострі та хронічні запальні процеси (простатити), абсцеси та пухлинні новоутворення різної морфології — як доброякісного, так і злоякісного характеру [9].

Результати численних досліджень свідчать, що патологічні процеси в передміхуровій залозі реєструються не лише у собак, а й у таких видів, як жеребці, бугаї та барани [6]. Водночас саме у кобелів ці порушення вивчені найбільш повно, з акцентом на хронічний простатит, аденоматозну гіперплазію, кістозну дегенерацію та злоякісні пухлини.

Передміхурова залоза як об’єкт дослідження привертає увагу науковців у галузі ветеринарної урології та андрології вже протягом тривалого часу. У сучасній фаховій літературі наявна значна кількість даних, присвячених діагностиці та лікуванню простатичних порушень у псів [10].

На думку окремих авторів, виникнення простатичних захворювань тісно пов’язане з віковими та репродуктивними особливостями тварин. Найвища частота виявлення патологій припадає на вікову категорію 6–8 років [2]. Доброякісна гіперплазія становить 59 % серед структурних порушень передміхурової залози, хронічний простатит — 12 %, кістозні

ВИСНОВКИ

1. Поширеність простатиту та гіперплазії передміхурової залози, які виявлялися відповідно у 25 % та 27 % випадків. Окрім цього, серед діагностованих патологій простати зареєстровано злоякісні новоутворення (7 %), простатичні кісти (20 %), орхіти (5 %), трансмісивна венерична саркома (5 %) та крипторхізм (5 %).

2. Серед хворих переважали собаки середніх та великих порід, включно з метисами. Найчастіше патології передміхурової залози реєструвалися у псів таких порід: французький бульдог, стаффордширський пітбультер'єр, боксер, німецька вівчарка, ротвейлер, йоркширський тер'єр.

3. Переважно захворювання простати діагностували у собак середнього та старшого віку. Доброякісна гіперплазія простати найчастіше виявлялася у псів віком від 6 до 15 років; неоплазія — у віці від 8 до 12 років; хронічний простатит — від 8 до 13 років; гострий простатит — від 4 до 8 років; кісти передміхурової залози — від 7 до 15 років.

4. Найбільший ризик розвитку простатиту спостерігався у псів, які не мали жодної в'язки (70 %), тоді як у псів, що використовувались для племінної роботи, ймовірність розвитку даної патології була суттєво нижчою.

5. Ключовими симптомами, які виявляли під час клінічного огляду, були запори, ускладнення акту дефекації, поява калових мас стрічкоподібної форми. Також фіксували гематурію, дизурію, затримку сечі, зміну постави, що свідчило про компресію суміжних структур.

6. На УЗД виявляли збільшення органа в об'ємі, підвищення ехогенності, неоднорідність структури (гіпо- або гіперехогенні включення), а також нерівність контурів передміхурової залози.

7. Найбільш ефективною терапевтичною стратегією за простатиту у псів є комбінований підхід, що поєднує хірургічне втручання із застосуванням препарату Метакам у дозі 1 мл на 20 кг маси тіла внутрішньом'язово 1 раз на добу протягом 7 діб, а також Енрофлоксилу 5% у

дозі 1 мл/10 кг маси тіла з аналогічною частотою введення, що забезпечувало 100% одужання без ознак рецидиву

ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ

1. Для лікування псів за простатиту використовувати Найбільш комбінований підхід, що поєднує хірургічне втручання із застосуванням препарату Метакам у дозі 1 мл на 20 кг маси тіла внутрішньом’язово 1 раз на добу протягом 7 діб, а також Енрофлоксилу 5% у дозі 1 мл/10 кг маси тіла з аналогічною частотою введення, що забезпечувало 100% одужання без ознак рецидиву

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бородиня В.І. Дослідження захворюваності псів на простатит. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Ветеринарна медицина, якість і безпека продукції тваринництва». К.: ВЦ НУБіП України 2012. Вип. 172, Ч.1. С. 176 - 180.

2. Шинкаренко Є.В. Вплив кастрації та введення фінастериду на морфометричні показники простати псів за гіперплазії передміхурової залози. Науковий вісник ветеринарної медицини: Зб. наук. праць. Біла Церква. 2010. Вип. 6 (79). С. 146 – 149

3. Івахів М.А. Хвороби простати у псів: етіологія, діагностика, лікування. Науковий Вісник ЛНУВМ та БТ ім. С.З. Ґжицького. Львів, 2011. Т. 13, № 2 (48). С. 86–96.

4. Івахів М.А. Зміна рівня статевих гормонів в крові псів при застосуванні імпланту Suprelorin 4,7 mg. Науковий Вісник ЛНУВМБ імені С.З. Ґжицького. Львів, 2018. Т. 20, № 83. С. 425–428.

5. Umbach A-K, Failing K, Goericke-Pesch S, Wehrend A. Concentrations of minerals in the canine prostatic fluid. Reproduction in Domestic Animals. 2019. 54. 1064-1068. DOI: 10.1111/rda.13467

6. Schäfer-Somi S, Palme N. Seminal plasma characteristics and expression of ATP-binding cassette transporter A1 (ABCA1) in canine spermatozoa from ejaculates with good and bad freezability. Reproduction in Domestic Animals. 2016. 51:232-239. DOI: 10.1111/rda.12671

7. Mogielnicka-Brzozowska M, Kowalska N, Fraser L, Kordan W. Proteomic characterization of zinc-binding proteins of canine seminal plasma. Reproduction in Domestic Animals. 2015;50:1017-1021. DOI: 10.1111/rda.12629

8. Domoslawska A, Zdunczyk S, Franczyk M, Kankofer M, Janowski T. Total antioxidant capacity and protein peroxidation intensity in seminal plasma of infertile and fertile dogs. Reproduction in Domestic Animals. 2019. 54:252-257. DOI: 10.1111/rda.13345